

Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centras

Švietimo ir mokslo ministerijai
Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriui

LIETUVIŲ KALBOS MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS POREIKIAI

Tyrimo ataskaita

Vilnius 2006 m.

IVADAS

Remiantis Švietimo ir mokslo ministro įsakymu, Lietuvos suaugusiųjų švietimo ir informavimo centras organizavo tyrimo „Lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos poreikiai“ atlikimą. Buvo parinktas kompetentingas tyrėjas (Gintautas Bužinskas, Vilniaus pedagoginis universitetas), kuris parengė tyrimo instrumentariją, surinko, apdorojo ir apibendrino tyrimo duomenis.

Tyrimo uždaviniai

1. įvertinti lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo mastą.
2. užfiksuoti lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikius.
3. Nusakyti pagrindines lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo problemas.

Tyrimo metodika

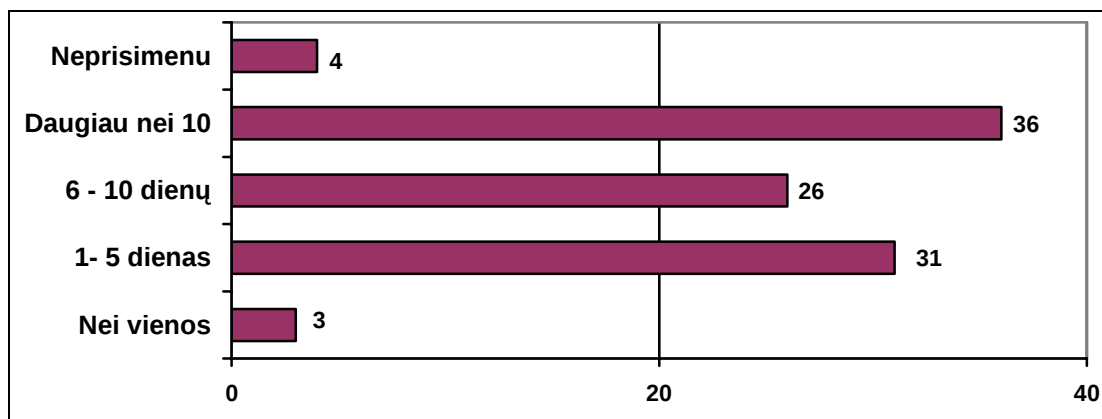
Empirinių duomenų surinkimui pasirinktas anketinės apklausos metodas, kuris gerai tinka kiekybinėms charakteristikoms matuoti (anketa pridedama priede). Tyrimo imties forma – vadinamoji *prieinamų atvejų*: duomenys rinkti iš lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, kontaktuojant su jais paštu, mokyklose. Pirminiai duomenys užkoduoti naudojant SPSS duomenų apdorojimo paketą Windows / SPSS 14 ir pateikti aprašomosios statistikos pagalba. Ataskaitoje pateikiami duomenys generalinės visumos atžvilgiu (visi lietuvių kalbos mokytojai) projektuotini tik iš dalies. Jie padeda nusakyti bendras kvalifikacijos tobulinimo kryptis, poreikius, problemas, tačiau jų tikslinimas nedidelės paklaidos lygiu reikalautų didesnio tyrimo (taip pat didesnės sąmatos).

Tyrimo etapai

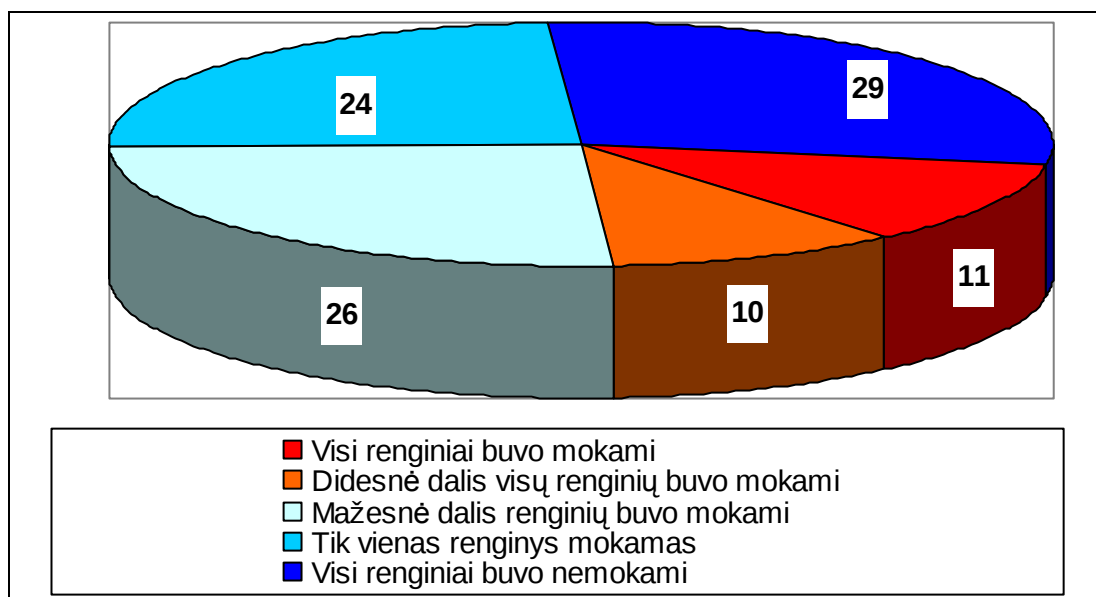
1. 2006m. rugsėjis – tyrimo instrumentarijaus parengimas.
2. spalio, lapkritis – pirminių duomenų surinkimas.
3. gruodis – duomenų apdorojimas ir apibendrinimas.

I. Kvalifikacijos tobulinimo mastas 2005 – 2006 mokslo metais

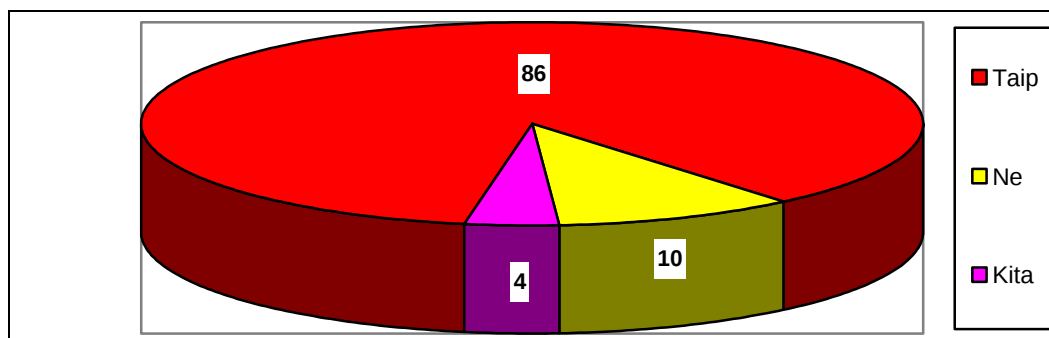
1 pav. Kiek dienų Jūs praleidote kvalifikacijos tobulinimo renginiuose praeitais (2005 – 2006) mokslo metais? (Procentais)

2 pav. Kokia dalis kvalifikacijos tobulinimui skirtų renginių per 2005 – 2006 mokslo metus buvo mokami? (Dalyvavusiųjų nuomonė procentais).

3 pav. Ar turite galimybę rinktis įvairių institucijų organizuojamus pedagogų kvalifikacijos renginius? (Procentais)

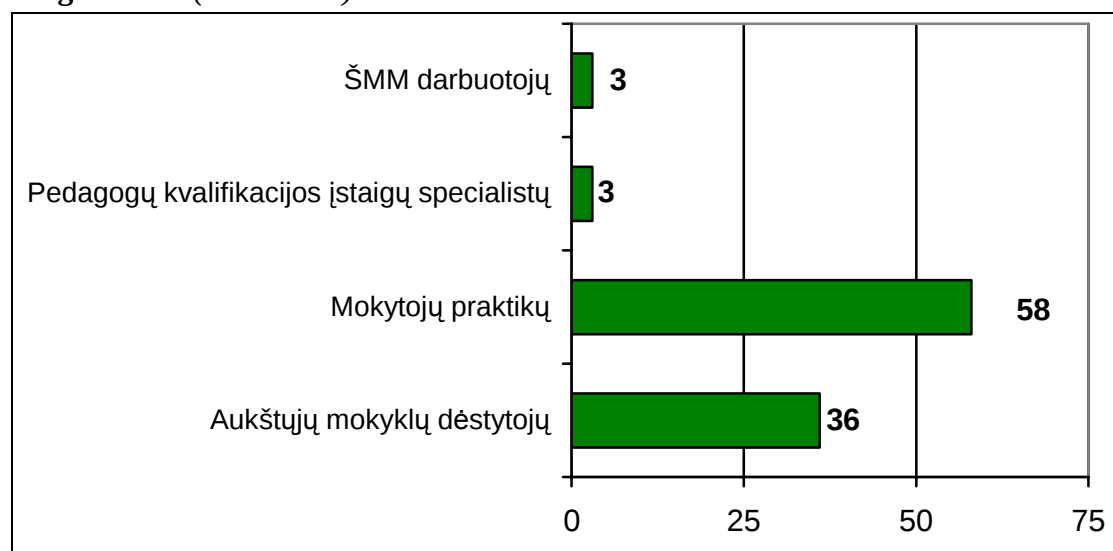
II. Kvalifikacijos poreikiai

1 lent. Ką Jūs pirmiausiai norėtumėte sužinoti kvalifikacijos tobulinimosi renginiuose?*

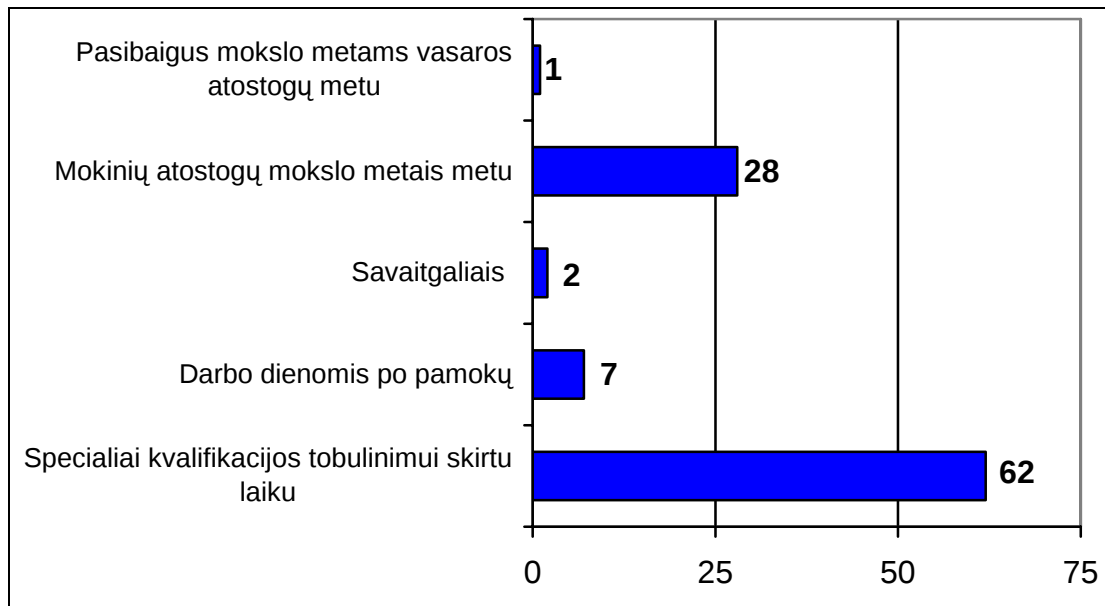
<i>NORĖČIAU SUŽINOTI</i>	<i>PROCENTAI</i>
1. Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose pateikiamo turinio, atsižvelgiant į mokinių gebėjimus ir aplinką, konkretinimas	50
2. Kaip lietuviškose mokyklose mokyti vaikus atėjusius iš nepalankios nelietuviškos aplinkos	23
3. Neverbalinių tekstų (pvz. vizualinių) naudojimo ugdant mokinių kalbą ir mąstymą panaudojimo galimybės	16
4. Informacinių technologijų (pvz.: kompiuterinių žodynų, elektroninių duomenų bazių ir pan.) naudojimas mokant lietuvių kalbos	36
5. Mokinių pasiekimų (isi)vertinimo metodai	54
6. Mokymo metodai, diferencijuojantys ir optimizuojantys mokymo krūvį	50
7. Įvairios apimties ir žanro tekstų kūrimas	52
8. Šiuolaikinių užsienio autorių kūrinių naudojimas dėstant lietuvių kalbą	11
9. Šiuolaikinių Lietuvos autorių kūrinių naudojimas pamokose	18
10. Klasikinių užsienio autorių kūrinių naudojimo naujovės	8
11. Klasikinių lietuvių literatūros kūrinių naudojimo naujovės	16
12. Darbas pamokoje su specialių poreikių mokiniais	28
13. Darbas su delinkventinio elgesio ir rizikos grupės mokiniais	21
14. Bendravimo psichologija	15
15. Istorijos, etikos ir kitų dalykų integravimas su lietuvių kalbos dalyku	36
16. Šiuolaikinių socialinių reiškinių ir dalykų suvokimas mokant lietuvių kalbos	26
17. Darbas su studentais, atliekančiais pedagoginę praktiką mokykloje	1,5
18. Kita	1,5

* respondentai galėjo rinktis kelis atsakymo variantus

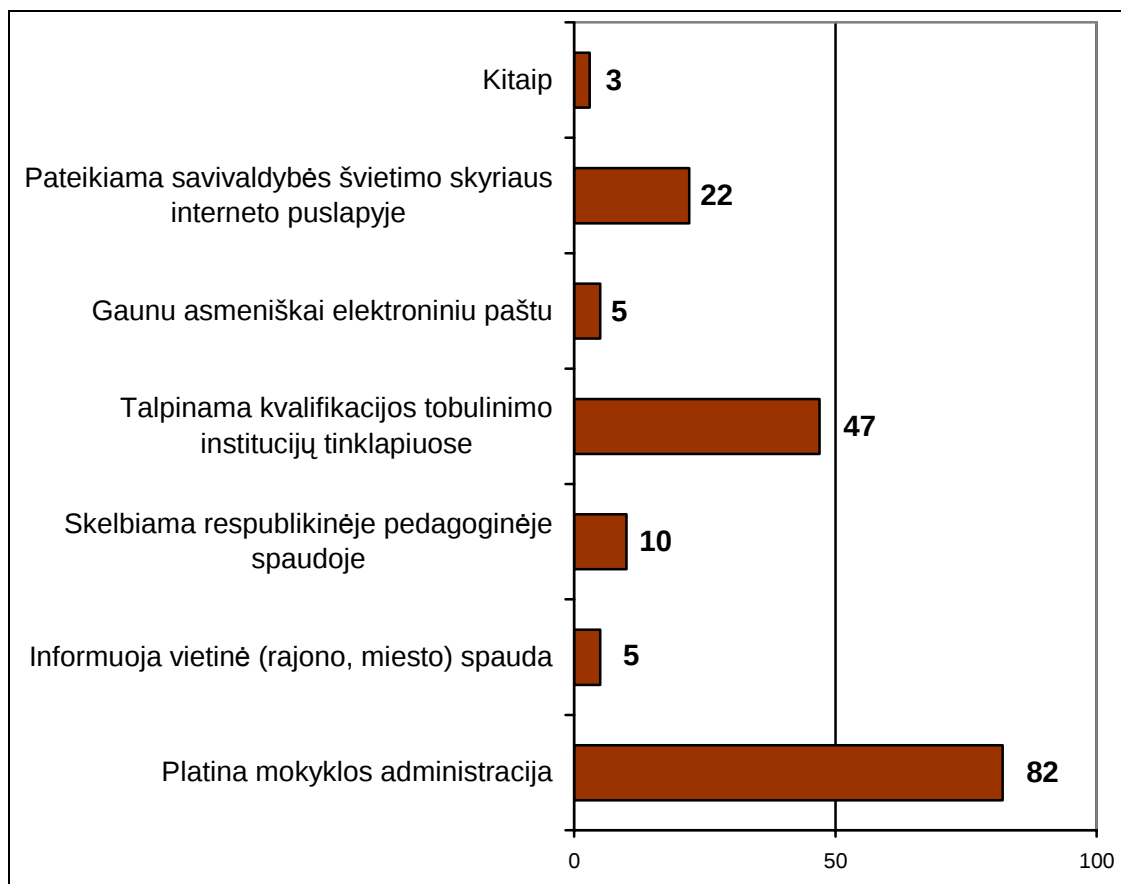
4 pav. Kokių lektorių Jūs labiausiai pageidautumėte kvalifikacijos tobulinimosi renginiuose? (Procentais)

5 pav. Kada Jums patogiau būtų tobulinti kvalifikaciją? (Procentais)

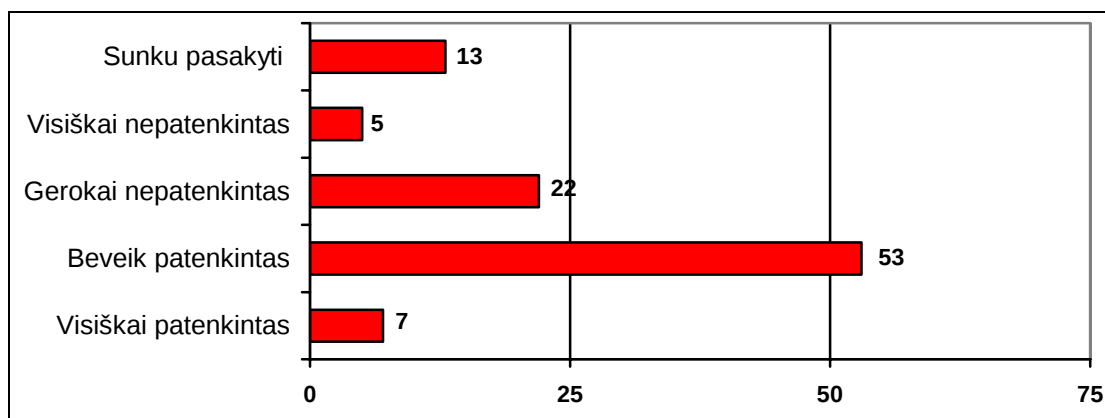
6 pav. Kaip Jūs įprastai gaunate informaciją apie kvalifikacijos tobulinimo renginius?* (Procentais)

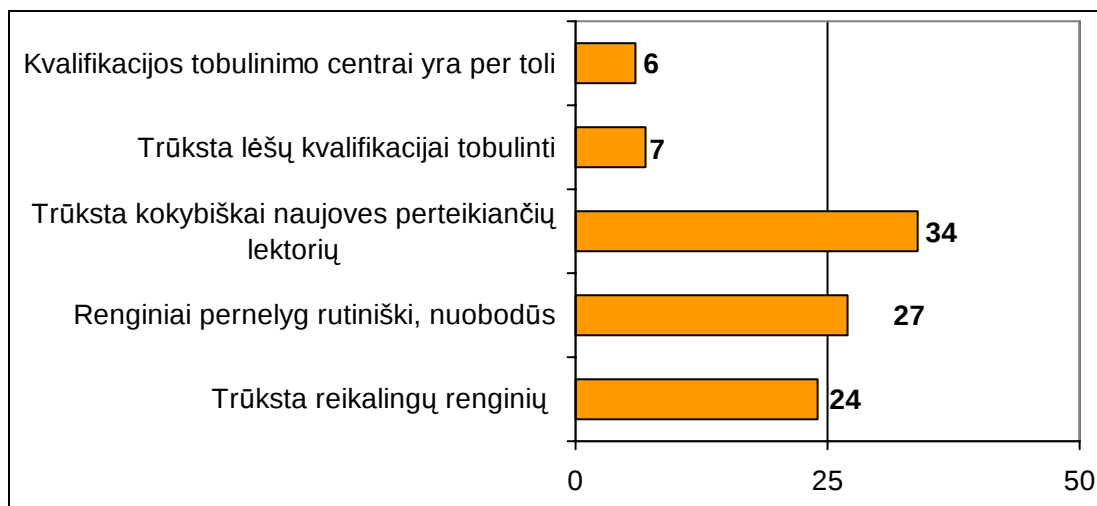
* respondantai rinkosi kelis atsakymus

III. Kvalifikacijos tobulinimo problemos

7 pav. Ar esate patenkinta (as) mokytojų lituanistų kvalifikacijos tobulinimo sistemos teikiamomis galimybėmis? (Procentais)

8 pav. Jei esate daugiau ar mažiau nepatenkinta (as) mokytojų lituanistų kvalifikacijos tobulinimo sistemos teikiamomis galimybėmis, pažymėkite pagrindines nepasitenkinimo priežastis? (Procentais)

2 lent. Su kokiomis problemomis Jūs asmeniškai susiduriate keldami savo pedagoginę kvalifikaciją? (Procentais)

PROBLEMOS	PROCENTAI
1. Su mokyklos administracijos trukdžiais	13
2. Pedagogams aktualių renginių stoka	35
3. Gautas žinias sunku taikyti praktikoje	18
4. Renginiuose nieko nauja nesužinosi	14
5. Informacijos apie renginius stygiumi	1
6. Trūksta laiko	14
7. Stinga lėšų	4
8. Kitos	1

Išvados

1. Arti pusės apklaustųjų lietuvių kalbos mokytojų per praėjusius mokslo metus dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo renginiuose daugiau nei 10 dienų. Tai rodo gana didelį tokios veiklos mastą. Tačiau tik absoliuti mažuma respondentų teigė esantys visiškai patenkinti kvalifikacijos tobulinimo sistemos teikiamomis galimybėmis. Pagrindinės nepasitenkinimo priežastys: trūksta naujovės perteikiančių lektorių, kvalifikacijos tobulinimo renginiai per daug rutiniški, nuobodūs.
2. Pusė visų respondentų visuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose dalyvavo nemokamai arba tik vienas iš jų buvo mokamas. Absoliuti dauguma apklaustųjų mokytojų turėjo galimybę rinktis iš keleto įvairių institucijų organizuojamų kvalifikacijos tobulinimo renginių. Tačiau kaip jau minėta pasitenkinimo jais mastas vis vien nėra didelis.
3. Pagrindiniai lietuvių kalbos kvalifikacijos tobulinimo poreikiai reikšmingumo tvarka nuo svarbiausių link mažiau svarbių respondentų atveju yra šie: 1) mokinių pasiekimų (įsi)vertinimo metodai; 2) įvairios apimties ir žanro tekstų kūrimas; 3) bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose pateikiamo turinio, atsižvelgiant į mokinių gebėjimus ir aplinką, konkretinimas; 4) mokymo metodai, diferencijuojantys ir optimizuojantys mokymo krūvį; 5) informacinių technologijų (pvz.: kompiuterinių žodynų, elektroninių duomenų bazių ir pan.) naudojimas mokant lietuvių kalbos; 6) istorijos, etikos ir kitų dalykų integravimas su lietuvių kalbos dalyku; 7) darbas pamokoje su specialių poreikių mokiniams; 8) šiuolaikinių socialinių reiškinių ir dalykų suvokimas mokant lietuvių kalbos; 9) kaip lietuviškose mokyklose mokyti vaikus atėjusius iš nepalankios nelietuviškos aplinkos. Rečiau minėti poreikiai: šiuolaikinių užsienio autorių kūrinių naudojimas dėstant lietuvių kalbą, klasikinių užsienio autorių kūrinių naudojimo naujovės, klasikinių lietuvių literatūros kūrinių naudojimo naujovės, bendravimo psichologija, šiuolaikinių Lietuvos autorių kūrinių naudojimas pamokose.
4. Lietuvių kalbos informuotumas kvalifikacijos tobulinimo atžvilgiu remiasi keliais pagrindiniais šaltiniais: atitinkama informacija gaunama iš mokyklos administracijos arba su ja susipažįstama kvalifikacijos tobulinimo institucijų tinklapiuose. Tyrimas nefiksuoja informacijos apie renginius stygiaus.

5. Pagrindinės problemos, apsunkinančios lietuvių kalbos mokytojų kvalifikacijos tobulinimą, respondentų manymu yra kontekstualių ir novatoriškų renginių trūkumas bei taikomojo pobūdžio žinių stoka. Kai kuriais atvejais lietuvių kalbos mokytojai susiduria su mokyklos administracijos trukdžiais arba laiko stygiumi.